

Onbetaald maar onbetaalbaar

Een communicatiebaan combineren met vrijwilligerswerk is enorm populair. Maar communicatieprofs zijn kieskeurig: het werk moet in het verlengde liggen van de eigen expertise. 'Er is behoefte aan nieuwe "vindplaatsen" voor vrijwilligerswerk.'

door Rutger Vahl
fotografie Mark van der Zouw

Vijf jaar geleden begon er iets te knagen bij Millie van der Heijden. Ze had leuk carrière gemaakt – goede baan, veel reizen – en nu was ze in rustiger vaarwater terechtgekomen. Gelukkig? Dat wel. Toch miste ze iets. 'Ik wilde werk doen met een grotere maatschappelijke relevantie', zegt de nu 37-jarige adviseur van communicatiebureau Involve. Tot ze via haar baan in aanraking kwam met Doe Een Wens, een organisatie die uitstapjes organiseert voor doodzieke kinderen. 'Dat sprak me ontzettend aan. Ik heb me direct aangemeld als vrijwilliger.' Sinds vier jaar is Van der Heijden regiocoördinator en stuurt ze een team van dertien mensen aan. Het vrijwilligerswerk kost haar vijf uur in de week.

Van der Heijden is niet de enige communicatieadviseur die zich naast een fulltime baan belangeloos inzet voor een goed doel. Een oproep op de website van Communicatie leverde tientallen reacties op. Wat opviel was het enthousiasme. En dat van schroom of valse bescheidenheid geen sprake was. De tijd dat praten over vrijwilligerswerk voor een goed doel werd uitgelegd als borstklopperij is voorbij. Verder werd duidelijk dat communicatieprofessionals zich vooral op hun eigen vakgebied nuttig willen maken. Zoals Nathalie Soeteman (32), in het dagelijks leven marketeer bij dagblad Spits en vrijwilliger bij onder meer de Bart Foundation: 'Ik wil een bijdrage leveren met iets waar ik goed in ben: marketing en communicatie. Met alle respect, maar ik zie mezelf geen rolstoelen duwen of scheidsrechter zijn bij een sportwedstrijd.'

Niet vrijblijvend

Werkdruk en steile carrièrepaden verhinderen communicatieprofessionals dus niet zich maatschappelijk nuttig te maken. Een beetje vrijwilligersbaan kost toch al snel een paar uur per week. Daar komt bij dat veel communicatiewerk pieken en strakke deadlines kent, waardoor

de aanslag op de beschikbare tijd in sommige weken erg groot is. Dat is iets om bij stil te staan voordat je een vrijwilligersbaan accepteert, meent Arjen Verduijn (50), directeur van communicatiebureau Tigges. 'Het werk is vrijwillig maar zeker niet vrijblijvend. Goede doelen hebben een schrijnend tekort aan hooggekwalificeerde mensen. Dus als je iets toezegt, moet je het ook waarmaken.' Verduijn is bestuurslid communicatie bij een lokale afdeling van het Rode Kruis. 'Een tijd terug hadden we een enthousiaste tekstschrijver die gratis een website wilde maken. Maar na twee maanden stopte hij, omdat de klus omvangrijker was dan vooraf ingeschat. Daar heb je dus niks aan.'

Verduijn wil twee à drie dagen per maand vrijmaken voor het Rode Kruis. 'Aangezien ik weinig tijd heb, wil ik iets doen op mijn eigen vakgebied. Ik ondersteun medewerkers onder meer bij het effectief benaderen van de pers. Er is veel enthousiasme in die organisatie, maar dat moet gekanaliseerd worden.'

Nathalie Soeteman is met haar vrijwilligerswerk een avond in week druk. Haar werk voor de Bart Foundation ervaart ze als zeer motiverend en inspirerend. 'Je merkt dat je met betrekkelijk weinig inzet iets wezenlijks voor een ander kunt betekenen.' Hoewel ze voor haar onbetaalde werk behoorlijk wat vrije tijd inlevert, zegt ze dat het haar meer energie oplevert dan het kost. 'Daar profiteer ik weer van in mijn gewone baan.'

Be good and tell it

Het is verleidelijk te filosoferen over de huidige generatie die het aan niets ontbreekt maar toch een 'leegte' voelt. Misschien speelt ook de verharding van de samenleving een rol bij de keuze voor vrijwilligerswerk. Maar Lucas Meijs (hoogleraar vrijwilligerswerk, civil society en ondernemingen aan de Erasmus Universiteit) boort modieuze praatjes over de tijdgeest direct de grond in. 'Dat mensen vrijwilligerswerk doen is van alle tijden en

14

Josine Gräfe (29), sinds 1 augustus coördinator communicatie Johan Cruyff Foundation

'In de manege sta ik met beide benen op de grond'

Vrijwilliger bij?

'Ik werk zo'n twee dagdelen in de week vrijwillig op een manege voor gehandicapten. Dat heeft niets met communicatie te maken. Ik help gehandicapten met paardrijden. Via die manege ben ik in contact gekomen met de Johan Cruyff Foundation. Ik kende die organisatie niet goed, keek op hun website en dat sprak me aan. Er bleek een vacature te zijn die mij op het lijf geschreven was. Ik kan hier mijn kennis van communicatie, mijn commerciële achtergrond en mijn maatschappelijke betrokkenheid combineren. Dit is mijn droombaan. In mijn vorige baan bij RTL had ik het ook naar mijn zin, maar overheerste aan het eind van de dag de vraag: waar doe ik het voor?'

Waarom vrijwilligerswerk?

'Ik vind het mooi om iets te betekenen voor anderen, eigenlijk al heel lang. Ik ben met vrijwilligerswerk begonnen toen ik een jaar cultureel-maatschappelijke vorming studeerde. Wat me vooral bevalt, was het con-

trast met de commerciële banen die ik na mijn studie had. De hele dag ging het over geld, grote bedragen en onderhandelen met snelle mediamensen. 's Avonds deed ik mijn oude kloffie aan en werd ik op de manege weer met beide benen op de grond gezet.'

Wat levert het je op?

'Voldoening, ontspanning, relativering.'

Zou geen vrijwilliger willen zijn voor ...?

'Dat weet ik niet. Ik heb tot nu toe altijd iets met sport gedaan. Daar ligt mijn hart.'

Praat je erover met anderen?

'Mijn vrijwilligerswerk is niet het eerste wat ik vertel. Maar ik merk dat anderen er wel geïnteresseerd in zijn. Veel mensen geven aan dat ze ook wel zoiets zouden willen, maar ik zie er weinig die er ook echt vrije tijd aan opofferen. Van mijn collega's bij RLT was bijvoorbeeld nog geen procent actief als vrijwilliger.'

15

16

het zijn ook altijd de hoger opgeleiden geweest die zich voor een goed doel hebben ingezet.' Niets nieuws onder de zon dus? Toch wel. Vroeger was de kerk het draaipunt waar vraag en aanbod samenkwam. 'Nu dat soort sociale verbanden aan kracht hebben ingeboet, zie je dat mensen wel vrijwilligerswerk willen doen, maar niet goed weten waar ze daarvoor terecht kunnen. Er is behoefte aan nieuwe "vindplaatsen".'

Een van die nieuwe vindplaatsen is het werk, waar collega's elkaar enthousiast maken voor vrijwilligerswerk. Ook om die reden, zegt communicatieadviseur Clody Derksen, is het belangrijk om open te zijn over je werk voor goede doelen. 'Het brengt anderen in je omgeving op het idee zich ook ergens voor in te zetten.' Derksen werkt zelfstandig en vertelt organisaties hoe ze kunnen communiceren over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Zolang dat integer gebeurt, kan er niet

veel fout gaan, vindt ze. De basis voor die adviespraktijk legde Derksen als communicatiedirecteur van telefontelefoonbedrijf Telfort. Ze zette een project op waarbij medewerkers eens per kwartaal een week op een bouwproject konden werken in Afrika. De belangstelling was enorm. 'En het vrijwilligerswerk bleek een enorme impact op medewerkers te hebben. Ze kwamen heel geïnspireerd uit Afrika terug, en dat droeg bij aan de beleving van het maatschappelijk verantwoord ondernemen binnen Telfort.' Zelf werkt Derksen overigens momenteel als vrijwilliger bij onder andere SOF weeshuizen Kenia en KidsRights.

Bemiddeling

Nu de kerk geen rol van betekenis meer speelt, moeten charitatieve vraag en aanbod op een andere manier samenkomen. Een paar jaar geleden werd LaLuz opge-

Naam? Arjen Stege

Leeftijd? 31 jaar

Betaalde baan bij? Publicis Consultants Van Sluis

Als wat? consultant

Vrijwilliger bij? Stichting Onder Zeil

Activiteiten voor de club? penningmeester, communicatie en pr, organisatie van het zeilweekend

Vanwaar deze bijbaan?

'Omdat ik graag iets doe voor mensen die het minder hebben dan ik. Omdat ik mijn kennis en kunde ten dienste wil stellen. Omdat ik hou van zeilen. Omdat ik op deze manier beide zaken kan combineren. Omdat kinderen met het Syndroom van Down je iets kunnen geven wat ik uit een betaalde opdracht nog nooit heb gekregen.'

Naam? Adriane van Duivendijk

Leeftijd? 41 jaar

Betaalde baan bij? Het Apostolisch Genootschap

Als wat? hoofd communicatie

Vrijwilliger bij? Vereniging Borstvoeding Natuurlijk

Activiteiten? meewerken aan de landelijke telefoondienst en informatiebijeenkomsten geven aan zwangeren

Vanwaar deze bijbaan?

'Omdat ik het mooi vind om vrouwen in de meest intensieve fase van hun leven bij te staan. Niemand maakt reclame voor borstvoeding, omdat er niks aan te verdienen valt. Maar er is wel veel mee te winnen: gezondere kinderen.'

Naam? Roger Engelberts

Leeftijd? 38 jaar

Betaalde baan bij? Imagro, strategie en creatie voor agri food en buitengebied

Als wat? directeur/eigenaar

Vrijwilliger bij? Stichting Sport & Speelstraat De Brink, Ottersum

Activiteiten voor de club? besturen, penningmeester en uitvoerder

Vanwaar deze bijbaan?

'Ik vind het belangrijk om naast mij werkzame bestaan ook een bijdrage te leveren aan de lokale maatschappij. *There is more to life than increasing it's speed*, zoals Ghandi ooit zei. En zo is het.'

Fatima da Gloria de Sousa (39), director communicatie & corporate identity KLM

'Het is leuk om eigen winkel te spelen'

Vrijwilliger bij?

'Wereldwinkel ABAL Amsterdam. Officieel ben ik voorzitter van de inkoopgroep, maar in de praktijk hou ik me erg bezig met het commerciële beleid: winkel- en etalage-inrichting, assortiment, prijsstelling etc. Het is leuk om een beetje eigen winkel te spelen, met in totaal zo'n 45 vrijwilligers.'

Waarom doe je het?

'Dit vrijwilligerswerk biedt me iets wat ik in mijn baan bij KLM mis, namelijk het met twee voeten in de praktijk staan, een winkel draaiende houden. Maar ik zou niet volledig in de non-profit willen werken, al heb ik dat een paar jaar geleden wel overwogen. Ik wil toch ook die commerciële omgeving; het keihard afgerekend worden op doelen en prestaties en het hebben van de middelen om dat te bereiken.'

Is er een wisselwerking tussen beide banen?

'Niet echt. Maar vanuit mijn KLM-achtergrond ben ik natuurlijk gewend te sturen op klantgerichtheid. Dat neem ik mee naar de Wereldwinkel. Andersom krijg ik van mijn vrijwilligerswerk vooral inspiratie. En natuurlijk

zet dit werk me ook aan het denken over de wereld, verdelingsvraagstukken, fair trade, milieu.'

Wat is wennen aan vrijwilligerswerk?

'Dat dingen soms ook niet gebeuren. Bij KLM is het onbestaanbaar dat medewerkers niet doen wat je ze vraagt. In een vrijwilligersorganisatie moet je accepteren dat werk soms blijft liggen, omdat er tijdelijk geen mensen voor zijn of omdat mensen er de prioriteit niet van inzien. Daarnaast moest ik wennen aan de bedragen die omgaan in de Wereldwinkel. In de eerste week zag ik omzetcijfers. Ik ging ervan uit dat dit cijfers van de afgelopen week waren. Maar het bleek de jaaromzet te zijn.'

Trend?

'Ik hoor van steeds meer collega's dat ze vrijwilligerswerk doen. Maar dat zijn overwegend vrouwen. Dat verbaast me. Misschien willen vrouwen zich meer kunnen identificeren met waar een bedrijf voor staat. De maatschappelijke betrokkenheid die ze in het bedrijfsleven niet kwijt kunnen, zoeken ze misschien in vrijwilligerswerk.'

17

richt, een stichting die vrijwilligers en goede doelen bij elkaar brengt. Inmiddels staan zo'n 2.000 young professionals (25-40 jaar) ingeschreven, van wie maar liefst 40 procent in de communicatie werkt. Sinds 2005 zijn er een kleine 140 communicatieopdrachten uitgezet, zegt Charlotte de la Rambelje, de onbezoldigde communicatieadviseur van LaLuz die overdag adviseur is bij Hill & Knowlton. 'Goede doelen hebben grote behoefte aan communicatiekennis. Vaak zijn charitatieve instellingen erg op hun kerndoelen gericht en hebben ze geen tijd om wat ze doen ook aan de man te brengen. Terwijl het essentieel is om als goede doel je verhaal helder over de Bühne te brengen.'

De opdrachten bij LaLuz moeten de young professional een 'intellectuele uitdaging' bieden, zegt De la Rambelje. 'We bemiddelen geen mensen om brieven te tikken.' Elke vrijwilliger krijgt een intakegesprek. 'We kijken met name of mensen voldoende kwaliteiten in huis hebben om een opdracht te kunnen vervullen.' Dat een kandidaat niet louter ideële motieven hoeft te hebben om zich

aan te melden, is iets wat De la Rambelje onderkent en waar ze weinig moeite mee heeft. 'Er mag best een beetje eigenbelang meespelen, als dat maar niet de hoofdreden is.' Haar ervaring is echter dat de meeste vrijwilligers zich aanmelden vanuit een maatschappelijke betrokkenheid. 'De huidige generatie is minder bezig met geld verdienen. Ze vinden vrijwilligerswerk hip en associëren goede doelen niet met geitenwollen sokken.'

Concurrentievervalsing

Volgens hoogleraar Meijs is het van alle tijden dat mensen vrijwilligerswerk doen om er ook zelf beter van te worden. 'Als er vroeger een nieuwe notaris in het dorp kwam, ging die in het bestuur van zeven verschillende clubs. Dat was ook niet alleen uit ideële motieven.' Millie van der Heijden wijst echter wel op een keerzijde. 'Ik heb bij Doe Een Wens vrijwilligers meegemaakt die vooral bezig waren met hun eigen cv. Die waren vaak snel weer weg. Er wordt namelijk veel van je gevraagd en alleen als je het uit passie doet, houdt je het vol.'

FOTO: WOUTER SCHRÖDER

Naam? Koen Verhagen

Leeftijd? 36 jaar

Betaalde baan bij? .bone

Als wat? oprichter/creative director

Vrijwilliger bij? www.MaartenMemorial.com

Activiteiten voor de club? organisatie van een auto-event, fondsenwerving voor het Maarten van Sten laboratorium voor kankeronderzoek

Vanwaar deze bijbaan?

'MaartenMemorial zijn we vier jaar geleden met een aantal vrienden gestart ter nagedachtenis van onze aan kanker overleden vriend en sportauto-fanaat Maarten van Sten. Je bent immers pas dood als je bent vergeten. Elk jaar organiseren we een auto-evenement. Ons doel is kankerpatienten een dag te laten vergeten dat ze ziek zijn. Dat doen we met een speciale rit naar het circuit van Zandvoort in exclusieve sportwagens. Tevens werven we fondsen voor het Maarten van Sten laboratorium voor kankeronderzoek. De afgelopen vier edities brachten ruim 400.000 euro op.'

Op de foto: Jan Lammers met Ad van Sten, de vader van Maarten, in Maartens Lotus Elise, tijdens MaartenMemorial 2006.

Naam? Caroline Hulsman

Leeftijd? 43 jaar

Betaalde baan bij? Getronics Corporate Communications

Als wat? internal communications manager

Vrijwilliger bij? Survival International en Verder in Balans het Gooi

Activiteiten voor de clubs? Survival International: vertalingen, website, brochures; Verder in Balans het Gooi: website, pr

Vanwaar deze bijbanen?

'Via de film Rabbit Proof Fence kwam ik aanraking met het werk van Survival, de organisatie die opkomt voor de rechten van inheemse volken. Zij zaten te springen om vertalers. Ik heb inmiddels veel voor hen kunnen doen: de website en hun brochures zijn nu ook in het Nederlands beschikbaar. De vereniging Verder in Balans het Gooi (www.verderinbalanshetgooi.nl) biedt een bewegingsprogramma aan (ex-)kankerpatienten. Zij zochten iemand om een website op te zetten en te beheren en ik vind het leuk om te doen. Daarnaast help ik ze met de pr.'

Hennie Derks (60), directeur Hdt Communicatieadvies

'Daklozen vinden zelden een luisterend oor'

Vrijwilliger bij?

'Het Muziekenhuis, dat een podium wil bieden aan moderne muziek. Ik ben daar bestuurslid van. Daarnaast ben ik voorzitter van de stichting Straatpastoraat in Nijmegen, dat openstaat voor daklozen die hun verhaal kwijt willen of willen praten over levensvraagstukken. Met beide banen ben ik twee tot drie avonden in de week kwijt.'

Waarom?

'Ik voel me, ook vanuit mijn levensovertuiging, betrokken bij mensen die om wat voor reden ook aan de rand van de samenleving zijn beland. Er is een aantal fysieke voorzieningen voor daklozen, zoals opvang en voedseluitdeling, maar een luisterend oor vinden mensen die op straat leven maar zelden. Terwijl ook zij met vragen rondlopen als "waarom ben ik op aarde?"'

Is er een wisselwerking met je professionele werk?

'Ik hou me in mijn vrijwilligersbanen onder meer bezig met communicatie. Ik bekijk het concept van het jaarverslag, probeer met mijn kennis in de media te komen. Maar mijn meerwaarde zit niet zozeer in mijn com-

municatieachtergrond als wel in mijn netwerk. Ik ken veel mensen bij de lokale overheid, uit mijn werk overigens, en dat komt zowel bij het Muziekenhuis als het Straatpastoraat van pas.'

Wat levert het op?

'Zakelijk niets. Dat wil ik ook gescheiden houden. Ik doe geen vrijwilligerswerk om mijn eigen bureau te promoten. Dat gaat zich tegen je keren. Privé geeft het vrijwilligerswerk me het gevoel dat ik me maatschappelijk nuttig maak en mijn tijd zinvol besteed.'

Is dit geen concurrentievervalsing?

'Nee, want het gaat in beide gevallen om organisaties die op geen enkele wijze in staat zijn om mij voor mijn diensten te betalen. Ik ben wel tegen gratis communicatieadvies aan goede doelen met een bewezen financieel bestaansrecht. Daar hoeft je echt niet gratis voor te adviseren.'

Welke vrijwilligersbaan weiger jij?

'In het campagne-team van Geert Wilders.'

19

Ook Soeteman doet er niet moeilijk over. Hoewel ze gepassioneerd is over de Bart Foundation geeft ze onmiddellijk toe dat het haar ook iets oplevert. 'Een netwerk, nieuwe ervaringen.' Maar ze ziet het voordeel toch vooral in de persoonlijke waardering. 'Bij de Bart Foundation krijg ik vaak te horen dat ze blij met me zijn. Dat heb je bij betaalde banen toch minder. Daar hoor je het vooral als je fouten maakt.'

Hoe zit het tot slot met de principiële vraag of communicatiedeskundigen hun kennis gratis ter beschikking moeten stellen? Grote charitatieve instellingen zijn kapi-

taalkrachtige multinationals en betalen ook huur, gas en elektriciteit. Is er geen sprake van concurrentievervalsing door kosteloos te adviseren? Verduijn: 'Grote goede doelen hebben óók professionele communicatieadviseurs in dienst. Maar kleinere organisaties kunnen alleen draaien op vrijwilligers. Ik heb overigens wel meegemaakt dat een instelling bij meerdere communicatiebureaus een uitgebreide offerte kwam vragen, om daarmee vervolgens zelf aan de slag te gaan. Dat vond ik niet zuiver meer. Zeg dan gewoon dat je gratis advies wilt.'

Naam? Emilie van Rappard

Leeftijd? 36 jaar

Betaalde baan bij? ismu communicatiemanagement

Als wat? directeur/eigenaar

Vrijwilliger bij? Net4kids Aid Foundation

Activiteiten voor de club? hoofd marketing en fundraising

Vanwaar deze bijbaan?

'Omdat Net4kids voor mij letterlijk en figuurlijk meerdere werelden bij elkaar weet te brengen. Met een zakelijke aanpak enerzijds en een geweldige betrokkenheid tussen donateur en hulpproject anderzijds maakt de hulporganisatie voor kinderen echt verschil. Persoonlijk en professioneel kan ik me daar volkomen in verliezen.'

Naam? Guido Rijnja

Leeftijd? 47 jaar

Betaalde baan bij? ministerie van Algemene Zaken, Rijksvoorlichtingsdienst

Als wat? kennisadviseur Academie voor Overheidscommunicatie

Vrijwilliger bij? Ronald McDonaldHuis Den Haag en Hofstad Mavo Den Haag

Activiteiten voor de clubs? Ronald McDonaldhuis: advisering over communicatie met vrijwilligers, sponsors en media plus hand- en spandiensten; Mavo: advisering over interne motivatie en ouderbetrokkenheid

Vanwaar deze bijbanen?

'Ronald McDonaldhuis omdat ik het mijn vakvriend Robbert Coops niet kon weigeren de bestuursportefeuille pr van hem over te nemen. Het is bovendien heel aardig om in een andere sector dezelfde vragen om verantwoording, binding en sturing tegen te komen. Hofstad Mavo omdat lidmaatschap van een ouderraad je helpt om kinderen te begrijpen en ook de worsteling van de schoolleiding om leerprestaties, veiligheid en (multicultureel) samenleven in balans te brengen.'

Naam? Raymond de Jong

Leeftijd? 34 jaar

Betaalde baan bij? Yacht Interim Professionals

Als wat? senior marketing en communicatie specialist

Vrijwilliger bij? RTV 9, de lokale omroep voor Lopik, IJsselstein en Nieuwegein

Activiteiten voor de club? presentator van een eigen interviewprogramma, bestuurslid, interne en externe communicatie, projectleider nieuwe huisstijl

Vanwaar deze bijbaan?

'Ten eerste vind ik het leuk om in mijn vrije tijd radio te maken. Daarnaast vind ik het belangrijk en nuttig om mijn kennis en kunde op het vakgebied door te geven aan een vrijwilligersorganisatie. Het helpt de organisatie bij het aantrekken van adverteerders, sponsors en subsidiegelden.'

